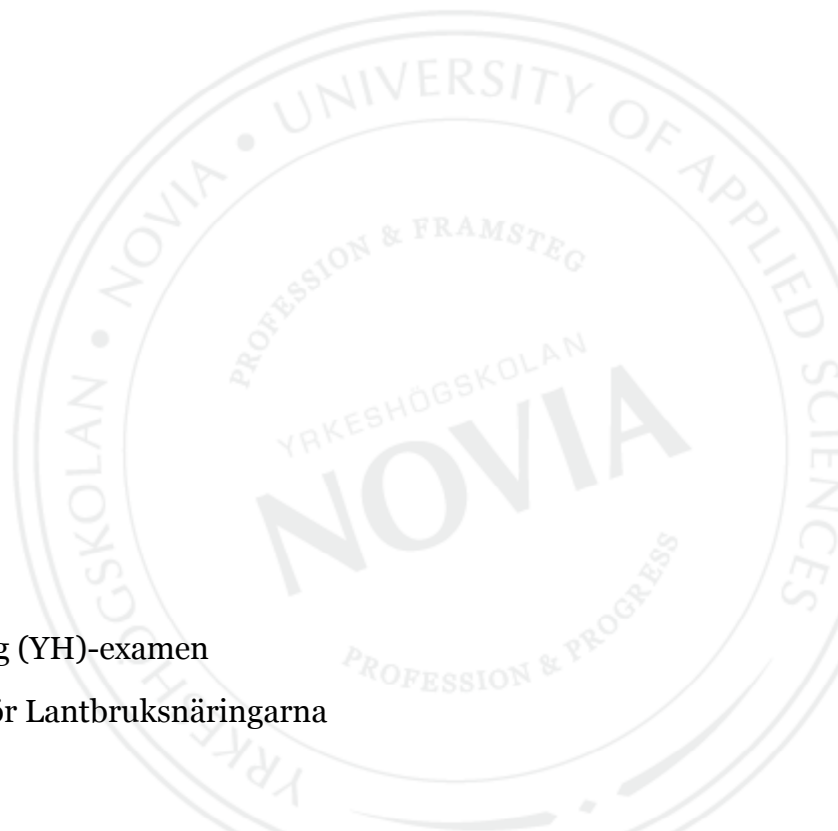

Maskinring Peny:s framtid och utveckling

Fredrik Fors

Examensarbete för Agrolog (YH)-examen
Utbildningsprogrammet för Lantbruksnäringarna
Raseborg 2012

EXAMENSARBETE

Författare: Fredrik Fors

Utbildningsprogram och ort: Landsbygdsnäringarna, Raseborg

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Ekonomi

Handledare: Teemu Laitakoski

Titel: Maskinring Peny:s framtid och utveckling

Datum: 5.5.2012

Sidantal 25

Bilagor 1

Sammanfattning

I examensarbetet ges en sammanställning av en enkät undersökning gjord på maskinringring Peny:s medlemmar år 2012. Syftet med undersökningen var att undersöka hur medlemmarna ser på sin egen framtid som lantbrukare och hur de ser på maskinringens framtid. Maskinring Peny är en maskinring som verkar i Pedersörenejden, som förmedlar entreprenadtjänster åt medlemmarna. En liknande undersökning har inte tidigare blivit gjord inom maskinringen.

Undersökningen gjordes med enkätundersökningar som medlemmarna returnerade åt verksamhetsledaren. Resultatet av undersökningen visar att det finns en framtidstro för jordbruksverksamhet i Pedersörenejden och att medlemmarna är medvetna om vilka möjligheter maskinringen ger för att sänka på kostnaderna.

Språk: Svenska Nyckelord: maskinring, entreprenadverksamhet, entreprenör

BACHELOR'S THESIS

Author: Fredrik Fors

Degree Programme: Agriculture

Specialization: Economics

Supervisors: Teemu Laitakoski

Title: The Future and Development of Farm Service Peny /Maskinring Peny:s
framtid och utveckling

Date 18 May 2012

Number of pages 25

Appendices 1

Summary

This thesis provides a summary of a survey made on members of Farm Service Peny in 2012. The purpose of this study was to find out how the members of Peny feel about the future of Peny and their own future. Farm Service Peny is a cooperative which provides and mediates services in the Pedersöre municipality and neighboring municipalities. A similar survey has not been made before.

The survey was conducted through forms that were sent out to all members of Peny and the members filled out the form and returned it. The results show that the members believe that Peny has a bright future, and that agriculture as a business also has a future in Pedersöre municipality. Furthermore, farmers see a potential in what possibilities Peny has in lowering costs in farm work.

Language: Swedish

Key words: Pedersöre, Farm service, Agriculture

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
2	SYFTE OCH PROBLEMFORMULERING	1
2.1	MATERIAL OCH METOD	2
3	Maskinringar i Österbotten	2
3.1	Grundandet av Maskinring Peny	3
3.2	Maskinringens finansiering	5
3.3	Maskinring Peny idag	5
4	Konkurrenskraft	6
4.1	När lönar det sig att äga egna maskiner?	7
5	Riskhantering	9
5.1	Hur skall man identifiera risker?	9
5.2	Ansvar vid entreprenörskap	10
6	RESULTAT	11
6.1	Ålder på dem som svarade på enkäten	12
6.2	Vilken Produktionsinriktning har medlemmarna?	13
6.3	Hur ser medlemmar på sin egen framtid?	14
6.4	Hur ser medlemmarna på Peny:s framtid?	15
6.5	Bör maskinringen inrikta sig på andra tjänster?	16
6.6	Föredrar företagarna särskilda entreprenörer?	17
6.7	Företagarnas synpunkter på förbättringar på entreprenörer	18
6.8	Variationer inom åldersgrupperna för entreprenörskap	19
6.9	Vilka tjänster använder sig företagarna av?	20
6.10	Maskinring Peny i Pedersöre	21
7	DISKUSSION	23
8	KÄLLFÖRTECKNING	25

1 INLEDNING

Finlands lantbruksföretagare står inför stora förändringar, med växande kostnader och framförallt med minskat odlingsstöd. EU omförhandlar lantbruksstöden i unionen för nästa programperiod som börjar 2014, med större fokusering på miljö och hållbar produktion. På grund av detta påverkas även Finlands nationella stöd då man inte får ge stöd för redan befintliga åtgärder. (Jord och Skogsbruks ministeriet).

Med växande kostnader inom lantbruksnäringarna, kommer företagen att behöva sänka sina kostnader för att få en lönsamhet inom företaget. Finländska lantbruksföretagare har svårt att vara konkurrenskraftiga mot lantbruksföretagare från Centraleuropa p.g.a. ogynnsamma odlingsförhållanden som t.ex. kort odlingssäsong och små lägenheter.

Ett sätt att minska på kostnaderna är att ha samarbete med andra företagare antingen genom samköp av maskiner eller alternativt att köpa in entreprenadtjänster utifrån. Redan idag finns det större husdjursgårdar som har valt att inrikta sig endast på huvudproduktionen och köper in all typ av maskinarbete. På så sätt effektiveras produktionen och binds arbetstimmar och kapital inte i maskiner.

2 SYFTE OCH PROBLEMFORMULERING

Entreprenadtjänster är ett intressant alternativ för att få en hög användningsgrad på maskiner och kompetenta människor som sköter själva arbetet och underhållet. På detta sätt får företagaren arbetet utfört effektivt och med små risker för driftsstörningar under arbetet och som en tilläggs säkerhet åt den enskilda företagen att han vet vart han kan vända sig vid driftsstörningar under arbetstoppar.

För att få en bild av hur medlemmarna ser, på sitt eget företag och på maskinringens framtid under ett fem års perspektiv. Skickades det ut en enkätundersökning åt MR Penys medlemmar. Maskinringen ville med undersökningen var att också få veta om medlemmarnas framtid och om deras huvudproduktion skulle ändra antingen gällande storlek eller om de skulle byta produktionsinriktning.

Gällande maskinringens framtid var gällde frågorna främst, om medlemmarna trodde att maskinringen skulle växa eller minska i antalet förmedlade tjänster under de kommande fem åren. Som sekundär fråga var huruvida medlemmarna ansåg att maskinringen skulle jobba med annan verksamhet förutom att förmedla maskintjänster som t.ex. ordna samköp av foder eller dylikt.

2.1 MATERIAL OCH METOD

I samarbete med maskinring Peny, så utformades de frågor som skulle ge en bred översikt av hur medlemmar i hela Penys verksamhetsområde såg på maskinringen. Maskinringen har 242 medlemmar i nuläget, man beslöt att skicka ut enkäten åt alla medlemmar i samband med ett medlemsbrev.

I och med att ingen liknande undersökning har gjorts tidigare i maskinringen skulle det bli intressant för verksamhetsledaren att ta del av svaren och på så vis få en idé om vad medlemmarna frågar efter och hur de tror att maskinringen kommer att utvecklas.

Verksamhetsledaren beslöt att medlemmarna skulle återlämna de ifyllda svarsblanketterna på specifika platser, istället för att de skulle skicka in dem, i syfte att också spara pengar. Denna idé baserade sig på att man kunde ha inlämningsplatserna på sådana platser dit medlemmarna, med stor sannolikhet kommer att ha ärende, såsom lantbruksaffärer, landsbygdskanslier och bybutiker. Åt de mer avlägsna medlemmarna skickades också kuvert och frimärke så de fick returnera enkäterna med posten.

3 Maskinringar i Österbotten

Efter att Finland blev medlem i EU 1995, bildades ett par maskinringar i delar av Svenskfinland. Maskinringarna som bildades var maskinring Närila, som hade verksamhetsområdet Närpes-Lappfjärd, maskinring Agrorent som var i Oravais-

Malax, maskinring Åland samt även maskinring Peny. Av dessa maskinringar är det bara maskinringen på Åland samt Peny som har verksamhet idag.

Enligt Pellervos statistiksammandrag över andelslag från 2001 i Finland, så hade maskinring Agrorent en omsättning på omkring 200 000 mk (34 000 €) och 147 medlemmar. De betyder att varje medlem har köpt tjänster för omkring 1300 mk (220 €). Samma år hade maskinring Peny 301 medlemmar och en omsättning på 1,36 miljoner mark (220 000 €) eller omkring 4500 mk (756 €) per medlem. (Maskinring Peny:s verksamhetsberättelser)

Maskinring Masiina verkar i finska delen av södra Österbotten. De finns i Alajärvi. Enligt hemsidan arbetar de mestadels med samköp av produkter, smörjmedel, bränsle, växtskyddsmedel och med att förhandla fram erbjudanden med lokala lantbruksföretag. Maskinringen hade 350 medlemmar den 18.2.2011. (Konerengas)

3.1 Grundandet av Maskinring Peny

MR Peny är ett Andelslag som grundades år 1995, som en av de första maskinringarna i Finland, idéer togs från maskinringar i Sverige. I Sverige har maskinringar verkat sedan början av nittioalet. Maskinringen har som målsättning att sänka företagarnas maskinkostnader, utan att på så sätt påverka maskinkapaciteten på negativt sätt. (Maskinring Peny slutrapport, 1998, sida 2)

Den 17.11.1994 ordnade ÖSP-avdelningarna i Pedersöre och Nykarleby en infokväll om maskinsamarbete i Pedersöre. Då hade man Maria Rubensson och Örjan Rhodin från Maskinring Z i Jämtland som gästpratare. Maskinring Z bildades som en ekonomisk förening 1990. Ringen hade 1994 sammanlagt 225 medlemmar. Rubensson och Rhodin berättade hur deras maskinring fungerade med medlemsavgifter, provision åt maskinringen för förmedlartjänster osv. (Widjeskog, B 1994)

Drygt nittio jordbrukare hade kommit till Sursik för att få lyssna på vad gästerna hade att berätta. Landsbygdsnämndens ordförande i Pedersöres, var där och kunde konstatera att denna idé har diskuterats i nämnden under åretslopp och med landsbygdssekreteraren diskuterade olika möjligheter att komma igång. Avsikten på

långsikt var att jordbrukarna i Pedersöre och Nykarleby, totalt drygt 1000 stycken skulle samarbeta i en ring. (Widjeskog, B 1994)

Den 23.2.1995 kallade arbetsgruppen till ett allmänt möte. Arbetsgruppen tillsattes under 1994 och hade utarbetat ett förslag på stadgar. Arbetsgruppen hade gått in för att bilda ett andelslag och som namn föreslog de Maskinring Peny. (Andersson, P-E 1995)

Intresset bland jordbrukarna för att samarbeta inom en maskinring var stort. Drygt 130 personer deltog i mötet och de beslöt att bilda en maskinring. Arbetsgruppens ordförande och tillika initiativtagare Gustav Kass presenterade ringplanerna. Maskinringen skall inte äga några maskiner, ringens uppgift är att samordna och förmedla. Den som har ledig kapacitet anmäler det till ringen, på samma sätt den som vill hyra tjänster. Andelsavgiften fastställdes till 200 mk. Maskinringen skall finansieras med provisioner. Drygt 30 jordbrukare skrev in sig i den nybildande andelslaget, när mötet avslutades. (LF 4.3.1995)

Under maskinringens första år finansierades verksamhetsledarens lön av de pengar som de hade blivit beviljade. I början av oktober 1995 hade maskinringen förmedlat drygt 75 arbeten och hade en omsättning på ca 185 000 mk. (Wikman, H 1995)

Man gjorde upp statistik på medlemmarnas maskinpark år 1997. Totalt 160 medlemmar deltog i undersökningen och den information man fick var intressant, t.ex. fanns det 116 skördetröskor i medlemmarnas ägo och medelarealen de tröskade var 21 ha och det fanns 62 flytgödselvagnar med en medelanvändningstid på 58 timmar per år. (Maskinring slutrapport, 1998, s.14)

När projektet startade var målsättningen att medlemsantalet 1997 skulle var över 240 st och omsättningen skulle vara 4000 mk (670 €) per medlem. Detta mål uppnådde man inte och anledningen till detta var att maskinringen utvecklades långsammare än vad man hade väntat. (Maskinring slutrapport, 1998, s.6)

3.2 Maskinringens finansiering

Projektet påbörjades 23.02.1995 och var då finansierat enbart med nationella medel och blev ett EU-finansierat projekt från den 1.1.1996 tills att projektet avslutades 31.12.1998. "EU finansierat projekt enligt lagstadgade för EU projekt d.v.s. EU medel, nationella medel, kommunala och privat finansiering." (Maskinring slutrapport, 1998, s.6)

Drygt hälften av projektbudgeten bestod av statliga och EU-finansierade medel och resten bestod av kommunala medel och privata medel. Där utgjorde de kommunala ca 20 % och privata medlen uppgick till ca 30 %.

Tabell 1 Maskinringens finansiering i mark (Slutrapport)

Finansiering (mk)	Beslut	Erhållen	Skillnad
T&E centralen (EU)	188000	188000	0
T&E centralen (Staten)	205000	205000	0
Kommuner	125000	132000	7000
Nykarleby Stad		55000	
Larsmo Kommun		2000	
Pedersöre Kommun		55000	
Kronoby		20000	
Privat	184000	213913	29913
Sammanlagt	702000	738913	36913

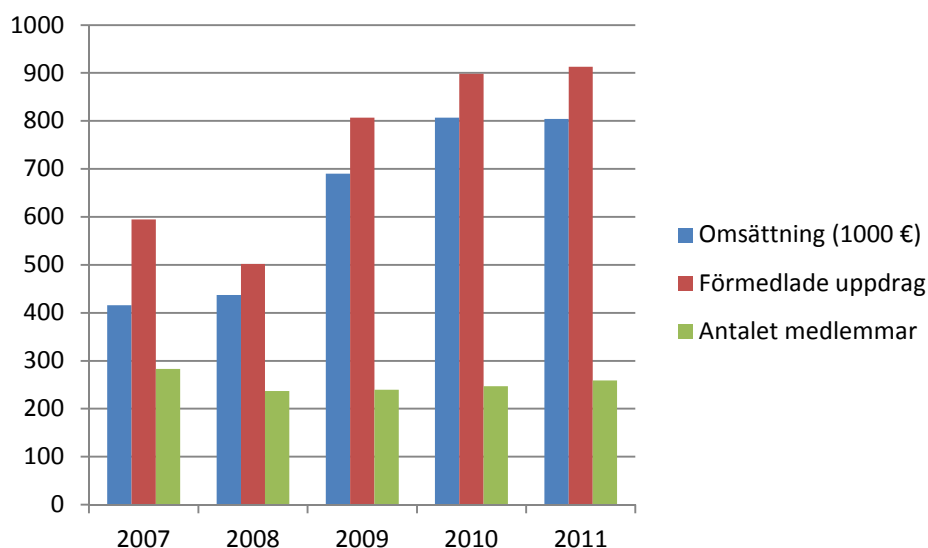
Maskinringen tog 4 % provision på varje förmedlad tjänst från det att maskinringen grundades 1995 till slutet av 2008, då omsättningen blev tillräckligt stor för att maskinringen skulle göra ett nollresultat med en lägre procentenhet i provision. Därför beslöt styrelsen att sänka provisionen till 2 % av värdet på varje förmedlad tjänst. (Maskinring Peny:s verksamhetsberättelser)

3.3 Maskinring Peny idag

Maskinringen är nu på sitt adertonde verksamhetsår och maskinringen utvecklas positivt. Maskinringen har på senare år börjat med samköp av olika typer av produkter som t.ex. balnät, balplast och kalk. Detta har varit uppskattat bland

företagarna och denna verksamhet kommer att bli större och framförallt viktigare i strävan efter att sänka kostnaderna för företagarna. (verksamhetsledare Ove Lönnqvist)

Omsättningen och antalet förmedlade tjänster har stigit under de fem senaste åren. Antalet förmedlade tjänster uppgick till 913 stycken och till ett värde av ca 787 000 € under 2011. Värdet på de förmedlade tjänsterna uppgick till 862 € per förmedlad tjänst. Foderförmedlingen uppgick till 5200 €, vilket var aningen lägre jämfört med 2010.

Figur 1Maskinring Penys medlemmar och omsättning per uppdrag under perioden 2007-2011

Arbetsstopparna inom maskinringen är främst under ensilageskördar och övergödslingen av vallarna efter skörden. (Ove Lönnqvist)

4 Konkurrenskraft

Inom företagsverksamheten inser man att företaget måste vara konkurrenskraftigt, för att kunna vara farmgångsrikt. När företagare bedömer den egna konkurrenskraften nöjer man sig med att bedöma det nuvarande läget, men för att

kunna bedöma den egna konkurrenskraften bör man följa med de ekonomiska förändringarna kontinuerligt. En svag konkurrenskraft kan man förbättra genom att analysera verksamheten och bearbeta den för nuvarande omständigheter. (Jokipii, 2006a s.5)

Konkurrenskraftiga företag samarbetar med andra företagare så det gynnar båda parterna. Man måste leta aktivt för att hitta en samarbetspartner, samarbeten uppstår inte av en slump. Gårdsbruksföretagarens samarbetspartner behöver inte vara en annan gårdsbruksföretagare, även kunder, varuleverantörer eller servicemän kan också vara en samarbetspartner. Samarbete är ett strategiskt val för både parterna. I valet av samarbetspartner bör lönsamhet och målsättningar utvärderas. (Jokipii, P 2006a s.77).

Maskinsamarbeten har gamla traditioner i Finland. Genom maskinsamarbeten sänker man investeringskostnader och driftstimmarna stiger. För att ett samarbete ska fungera bör ansvarsområden och verksamhetsmetoder vara klara för alla parter, ifall dessa metoder inte uppfylls kan inbesparningarna både ekonomiskt och tidsmässiga försvinna. (Jokipii 2006a s.77).

4.1 När lönar det sig att äga egna maskiner?

Företagaren borde i slutändan vara intresserad av att arbetet blir gjort vid rätt tidpunkt, smidigt, med sådana redskap som är andamålsenliga för det egna företaget och ekonomiskt. Då man investerar i maskiner binder man kapital för en lång tid framåt. Efter investeringen påverkar man kostnader främst med användningsgraden. (Pentti, 2004 s.44).

När det är fråga om maskininvesteringar lönar det sig alltid att beakta möjligheterna som t.ex. maskinsamarbeten med grannar, möjligheter att utnyttja maskinen mera genom att erbjuda att man kör åt andra eller om det lönar sig att köpa in tjänsten. Ifall den årliga användningen är mycket liten blir brukstimmarna mycket dyra. (Aaltonen & Heikkilä, 2012,s 91).

Tabell 2Kostnadskalkyl

Kostnadsslag, moms 0%	Tröska 3,5- 4,5m (Aaltonen)	Tröska 3,5- 4,5m (Egen)
Anskaffningspris	105 000	105 000
Avskrivningstid, år	15	8
Restvärde, av anskaffn. Priset, %	16	40
Räntekrav, %	5	5
Försäkring, €/år	83	83
Förvaring, €/år	796	796
Underhåll, €/år	2100	2100
Övriga fastakostnader, €/år	0	0
Brukskostnader (bränsle och smörjmedel, elektricitet), €/timme	10,02	10,02
Förarens lön och bikostn., €/timme	14,90	14,90
Bruksmängd, timmar/år	100	150
Kostnadsslag, moms 0%	€/timme	€/timme
Avskrivning	58,80	52,50
Ränta	30,45	24,50
Försäkring	0,83	0,55
Förvaring	7,96	5,31
Underhåll	21	14,00
Övriga fastakostnader	0	0
Brukskostnader	10,02	10,02
Förarens lön och bikostnader	14,9	14,90
Kostnader sammanlagt	143,96	121,78

Vid denna bruksmängd kostar skördetröska 143,96€ per timme och de riktgivande priserna maskinring Penny hade 2010, kostar det att anlita en entreprenör 121,50€ per timme. Så med endast 100 brukstimmar/år lönar det sig inte att äga egen tröska. (Aaltonen & Heikkilä, 2012, s.93)

Om samma jordbrukare använder sin skördetröska 150 timmar per år och han har en avskrivningstid på 8 år så ligger brukskostnaderna sammanlagt på 121,78€ per timme. Vid en sådan bruksmängd kan man motivera att man äger egen tröska, med att, man själv kan välja när man tröskar och man minskar på risken att man inte får tröskat p.g.a. en höst med mycket nederbörd.

5 Riskhantering

Grunden för systematisk riskhantering gäller å ena sidan att bli medveten om olika risker, å andra sidan att lära känna igen och analysera de risker som finns inom den egna verksamheten. Varje riskperspektiv omfattar även en ekonomisk risk eftersom det påverkar lönsamheten inom företaget. Företagaren strävar efter att förbättra lönsamheten och förändrar handlingsprocessen och systemen inom företaget för att uppnå den eftersträlvade målet. (Jokipii 2006b s.12)

Genom att identifiera riskmoment och sedan utarbeta en arbetsplan för att minimera risken eller helt kunna avlägsna riskmomentet ökar företagarens konkurrenskraft. Därmed kan man erbjuda ett kvalitetssäkrat arbete. Företag med fungerande riskhantering ger nöjda kunder och en kvalitetsimage på det arbete som man utför. (Riskhantering s.6)

Det ligger i företagarnas intresse vid val av entreprenörer att kolla upp hur bra föreberedda entreprenörerna är för tänkbara risker som driftstörning och sjukdomsfall och inte bara beakta priset. (Leppälä 2012 s.78)

5.1 Hur skall man identifiera risker?

För att identifiera risker krävs samarbete mellan människorna som medverkande i företaget. Det kräver erfarenhet och kunnande för att kunna utföra en riskidentifiering. Människor som utför en viss uppgift regelbundet, vänjer sig vid riskerna och därmed kommer den personen inte heller att minska på riskmomentet, med hjälp av att t.ex. ändra arbetsrutiner. Så genom att ta en utomstående person

som observatör, kommer man att få en objektiv värdering av tänkbara risksituationer. (Riskhantering s.8)

Vid entreprenadarbeten bör man först eliminera eller minimera riskerna för så kallade icke tolerabla risker. Dessa är risker som hotar människor, miljön eller djur ifall de inträffar. (Leppälä 2012 s.79)

Den vanligaste typen av personskador är ledskador och vrickningar. Om man hoppar ur traktorhytten istället för att klättra ner för trappstegen så löper man större risk att skada sig. (Leppälä 2012 s.79)

Entreprenörer kan förebygga vanliga driftsstörningar som inträffar p.g.a. att lager och andra slitdelar går sönder, genom att köpa in de vanligaste slitdelarna i lager. Genom förutseende går det att minimera tidsåtgången vid driftsstörningar under arbetsperioder, där störningarna kan förorsaka kvalitetsförsämringar t.ex. vallskörd och spannmålströskning. (Suutarinen, Suokannas, Kaihilahti, Manninen & Kokko, 2006 s.50)

Driftsstörningar orsakade av överbelastning, använder maskinen på ett sådant sätt som den inte är ämnad till liksom att man kör med en skadad maskin. Risken för driftsstörningar minskas om man följer anvisningarna i bruksanvisningen samt sköter underhållet på ett ändamålsenligt sätt. (Leppälä 2012 s.80)

Tabell 3 Klassifikationsskal av risker (Entreprenadtjänster s.79)

<ul style="list-style-type: none"> • Icke tolerabla • Betydande • Måttliga • Liten • Ingen risk
--

5.2 Ansvar vid entreprenörskap

Entreprenören har arbetarskyddsansvaret både för sig själv och också för dem som han har anställt. Ifall både jordbrukaren och entreprenören arbetar på samma arbetsplats och entreprenören har anställd arbetskraft, uppstår en s.k. gemensam arbetsplats. Då är den personen som har bestämmanderätt på arbetsplatsen, ansvarig för säkerheten på arbetsplatsen. (Eskola, Louhelainen och Pyykkönen 2006 s.46).

Entreprenören ansvarar för arbetet som de själva utför, material som införskaffas samt för arbete som deras anställda utför samt att lagar och förordningar följs. Trots avtalsfrihet kan kontraktet omfattas av begränsad lagstiftning och kan ogiltigförklaras i rätten. (Leppälä 2012 s.80)

Det är viktigt att göra upp skriftliga beskrivningar över avtalets omfattning, risker samt möjliga skador. Det är viktigt vid större entreprenadarbeten att komma överens om tidtabeller, uppgifter samt kostnader för att undvika oklarheter i efterhand. (Leppälä s.81)

6 RESULTAT

Det kom in totalt 50 svar, vilket motsvarar en svarsprocent på 20 %. Efter samtal med maskinringen, visade det sig finnas ganska många som är medlemmar utan att vara aktiva och utnyttja maskinringens tjänster.

Därtill kan tilläggas att det har skett en del sammanslutningar de senaste åren och det har medfört att ägarna i sammanslutningen och därtill det gemensamma företaget alla är enskilda medlemmar och är lite skeptiska till att flera av företagarna i sammanslutningen har svarat på enkäten, då sammanställningen inte har visat några sådana tendenser bland svaren. Även en del stödjande medlemmar förekommer.

Om man ser på svarsprocenten på varje enskild kommun ser man att de tre stora jordbrukskommunerna Pedersöre, Nykarleby och Kronoby har svarsprocenten på drygt 20 %, Vörå avviker med en svarsprocent på 33% och det beror på att det endast finns 6 medlemmar i Vörå, då det finns 126 medlemmar i Pedersöre. Maskinringen har totalt 219 medlemmar från Pedersöre, Kronoby och Nykarleby och därmed finns stora delar av kärnverksamheten inom dessa kommuner.

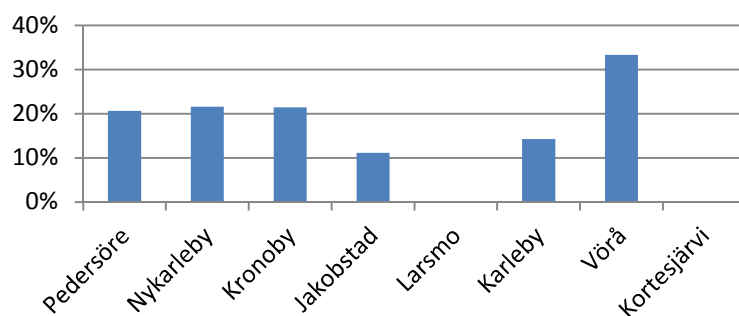

Diagram 1 Hur många procent av medlemmar från varje enskild kommun som har svarat på enkäten

6.1 Ålder på dem som svarade på enkäten

För att få en uppfattning om dem som svarade fanns det en fråga gällande i vilken ålderskategori de svarade tillhörde. På så sätt fick vi reda ifall åsikterna skilde sig mellan dem som var unga jordbrukare och dem som var äldre. På samma gång gavs en uppfattning om hur många som förhoppningsvis kommer att vara aktiva jordbrukare i en lång tid framöver.

Av dem som svarade på undersökningen, är 70 % under 50 år gamla och endast 30 % över 50 år. Så medelåldern bland dem som svarade är under medelåldern bland jordbrukarna i Finland.

Enligt Finlands officiella statistik på lantbruksstruktur var medelåldern på jordbrukarna 50,6 år 2010 och på gårdar med en åkerareal över 75 hektar så var medelåldern under 46 år. (Finlands officiella statistik)

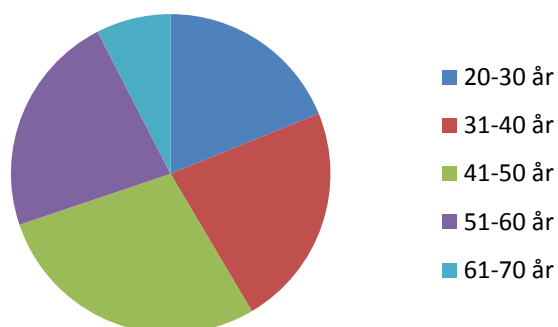
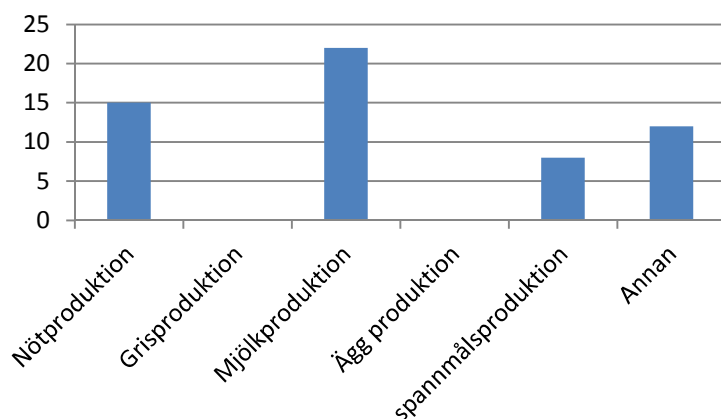

Diagram 2 Åldersgruppens i undersökningen

6.2 Vilken Produktionsinriktning har medlemmarna?

Av de inlämnade svaren har de flesta antingen nöt- eller mjölkproduktion som huvudinriktning. De som svarade att de hade spannmålsproduktion som huvudnäring utgjorde knappt 15 %. Av de svarande hade 8 % kryssat i flera rutor på huvudnäring. Den vanligaste kombinationen var nöt- och mjölkproduktion, men även nöt och annat fanns representerat.

Tabell 4 Produktionsinriktning

Med tanke på att husdjursgårdar är vanliga i Penys verksamhetsområde, förvånar det lite, att ingen av de svarande hade grisproduktion.

6.3 Hur ser medlemmar på sin egen framtid?

För att maskinringen skall ha möjlighet att utvecklas är det viktigt att få en inblick i hur medlemmarna ser på sin egen verksamhet de fem närmaste åren och förhoppningsvis gav de medlemmarna också en tankeställare om var de vill vara om fem år.

Det är en svår fråga att svara på med tanke på att det inom de fem närmaste åren kommer att ske en omfattande förändring i EU:s jordbrukspolitik och med tanke på det ekonomiska läget i världen. Dessutom kommer med största sannolikhet jordbruksstöden att stramas åt.

Med tanke på det är det intressant att se att 34 % av företagarna har som målsättning att öka sin nuvarande produktion under de fem närmaste åren och 46 % tänker bibehålla nuvarande produktion och bara fyra stycken tänker minska på sin produktion.

Sammanlagt fem stycken svarade att de tänker byta produktion inom fem år. Tre av dem hade mjölkproduktion just nu och en av dem skulle byta till nötproduktion och de två andra hade inte svarat vad de skulle byta till. De resterande två hade nötproduktion just nu och den ena skulle inrikta sig endast på entreprenad och spannmålsproduktion, den andre hade inte svarat.

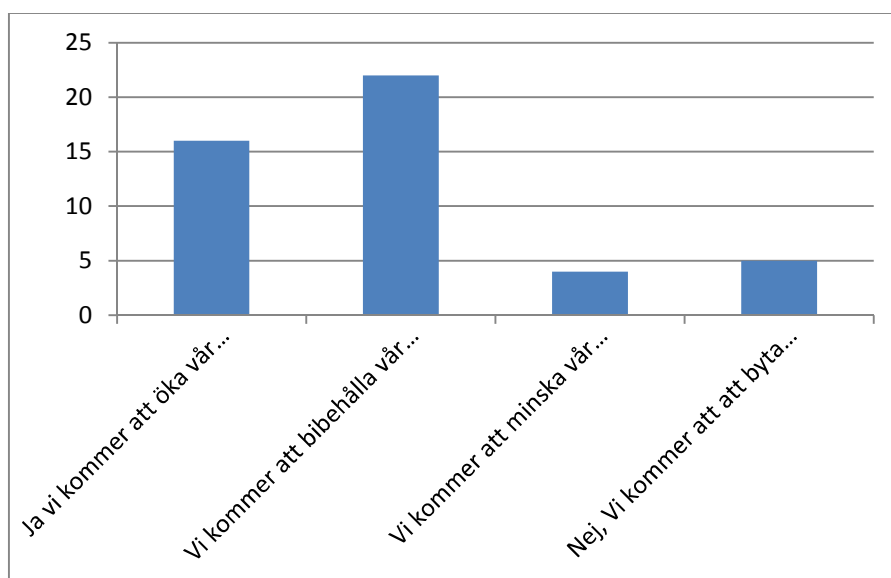

Diagram 3 Tror ni er produktion kommer att ändra de 5 närmaste åren?

När endast fyra stycken är av den åsikten att de kommer att minska på nuvarande produktion ger det en antydning om att jordbruksföretagare, har en positiv syn på framtiden. Av dem som skulle minska på sin produktion, var hälften husdjursgårdar.

De som var av den åsikten att de kommer att öka sin produktion var 8 stycken mjölkproducenter och sex stycken av dem var under 40 år. Bland spannmålsproducenter som tänkte förstora sin verksamhet, var åldern på företagarna spridda mellan 20 år till 60 år.

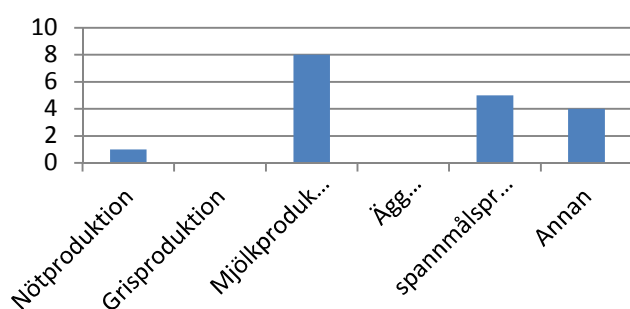

Diagram 4 Huvudinriktning på de som tänker öka sin produktion

6.4 Hur ser medlemmarna på Peny:s framtid?

Hur ser då företagarna på maskinringens framtid, kommer verksamheten att växa eller kommer den att minska? Av de svarande var det endast en person som trodde att maskinringens verksamhet kommer att minska de fem närmaste åren. I övrigt kan man se att de svarande tror på en fortsatt positiv utveckling inom maskinringen. Generellt tyder detta på en positiv entreprenadsanda inom verksamhetsområdet och att man är medveten om vilka möjligheter maskinringen ger.

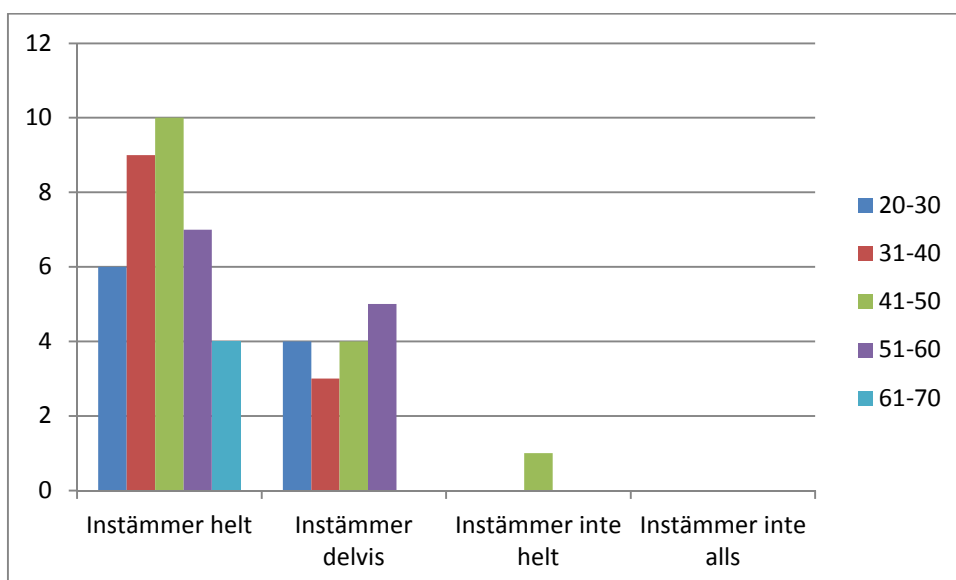

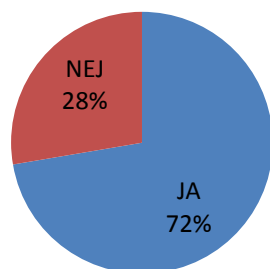
Diagram 5 MR Penys verksamheten kommer att växa och erbjuda tjänster att öka

Den som hade svarat "instämmer inte helt", hade som motivering skrivit "verksamhetsområdet är idag lagom stort". Tyvärr, när endast en person har svarat "instämmer inte helt", kan man inte dra några slutsatser av det.

6.5 Bör maskinringen inrikta sig på andra tjänster?

Maskinringen har en längre tid arbetat med att förhandla fram olika erbjudanden och samköp åt medlemmarna. En av frågorna i undersökningen gällde medlemmarnas åsikt om annan verksamhet förutom direkt maskinförmedling. Följdfrågan var vad medlemmarna var intresserade av för biverksam eller varför de inte tyckte maskinringen skulle syssla med annan verksamhet förutom maskinförmedling.

Av de 47 som svarade på frågan ansåg 34 att maskinringen skulle syssla med andra verksamheter och 13 var negativt inställda till biverksamheter.

Figur 1 Bör MR PENY inrikta sig på andra verksamheter?

De flesta ansåg att maskinringen skulle fortsätta med samköp av foder, kalk, balplast och balnät. Samköp av bränsle var också flera intresserade av, maskinringen har prövat med det tidigare, med bristande intresse och svårigheter med att pressa bränslepriset.

Problemet med samköp av bränsle är att det är förhållandevis små mängder bränsle som varje medlem köper och därmed är inte försäljarna särskilt intresserade. De skulle möjligtvis vara lättare att prispressa om handeln fick fakturera hela summan åt maskinringen som sedan fakturerar medlemmarna, tyvärr har inte maskinringen kapital att göra det. (*Verksamhetsledare Ove Lönnqvist*)

De som ansåg att maskinringen inte skulle syssla med samköp och annan biverksamhet, hade som motivering att det finns risk om maskinringen blir för stor att servicen försämras och att maskinringen inte har möjlighet att konkurrera med de stora aktörerna.

6.6 Föredrar företagarna särskilda entreprenörer?

Hur ser fördelningen ut mellan ålderskategorierna om de föredrar särskilda entreprenörer eller inte. Av de företagare som nyligen har börjat driva ett företag eller har blivit delaktiga i företaget gemensamt med föräldrarna, anser hälften av de svarade att de inte föredrar särskilda entreprenörer och endast 10 % föredrar att anlita särskilda entreprenörer.

Inom de andra ålderskategorierna är det endast de företagare som är mellan 51-60 år, som inte föredrar särskilda entreprenörer är lika ofta som de som föredrar. De som inte föredrar speciella entreprenörer, köper tjänster som t.ex. flytgödseltransport och hyr en vält samt samköp. De som föredrar speciella entreprenörer, använder tjänster som växtskydds sprutning samt vallarbeten.

Av de som föredrar enbart speciella entreprenörer i kategorierna 31-50 år, köper 50 %, entreprenadarbeten knutna till vallskördar, antingen skörd eller slåtter av vallar, och 33 % använder sig av gödselhantering. Av de resterande 27 % har de flesta inte svarat hurudana tjänster de använder sig av, de som har svarat använder sig av växtskyddsarbeten, samköp och vårbruksarbeten.

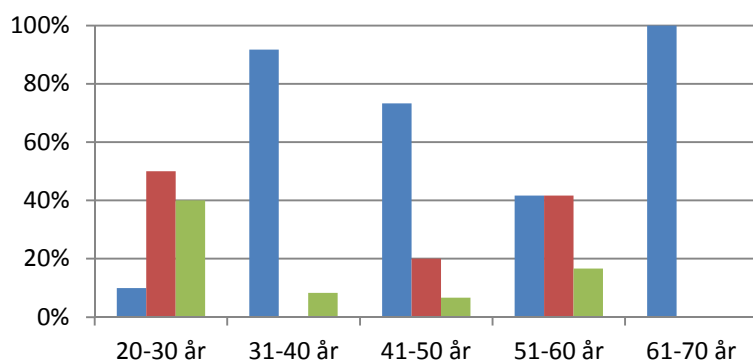

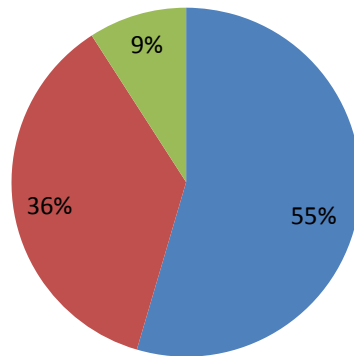
Diagram 6 Brukar ni föredra särskilda entreprenörer

6.7 Företagarnas synpunkter på förbättringar på entreprenörer

En viktig del i maskinringens utveckling är att få höra vilken synpunkter och erfarenheter företagarna har haft av entreprenörerna, framförallt vad de anser att entreprenörerna borde förbättra.

Av dem som svarade var 42 av den åsikten att entreprenörerna som de har använt sig av har varit kompetenta och endast 2 stycken var bara delvis nöjda. Endast 12 stycken svarade på frågan vad entreprenören kunde förbättra sig på. Hälften ansåg att punktlighet kunde förbättras och 4 stycken ansåg att entreprenörerna kunde vara bättre på att följa direktiv.

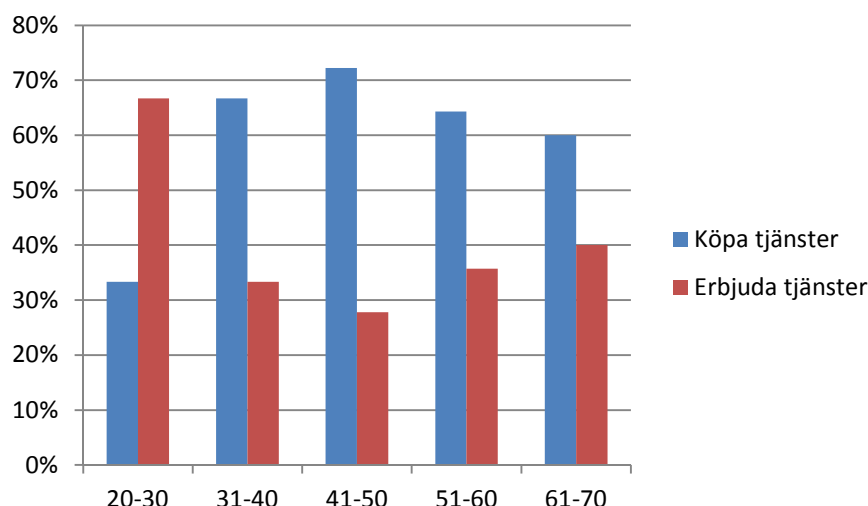
■ Punktlighet ■ Följa direktiv ■ Annat

Figur 2 Förbättringsmöjligheter hos entreprenörer

6.8 Variationer inom åldersgrupperna för entreprenörskap

Hur ser det ut inom åldersgrupperna för viljan att köpa entreprenadtjänster alternativt erbjuda entreprenadtjänster? Som figuren visar är det 20-30-åringar som är mest intresserade av att erbjuda entreprenadtjänster och minst intresserade av att köpa tjänster. Om man ser på 31-40 åringarna, är förhållandet precis det motsatta, de köper hellre tjänster än erbjuder tjänster. Detta kan kanske förklaras med att i den gruppen finns många som har småbarn hemma och de hittar helt enkelt inte tid för att köra på entreprenad. Bland 41-50-åringarna är intresset för att erbjuda tjänster endast 28 %, bland 51-60 åringarna samt 61-70, så stiger intresset för att erbjuda entreprenadtjänster.

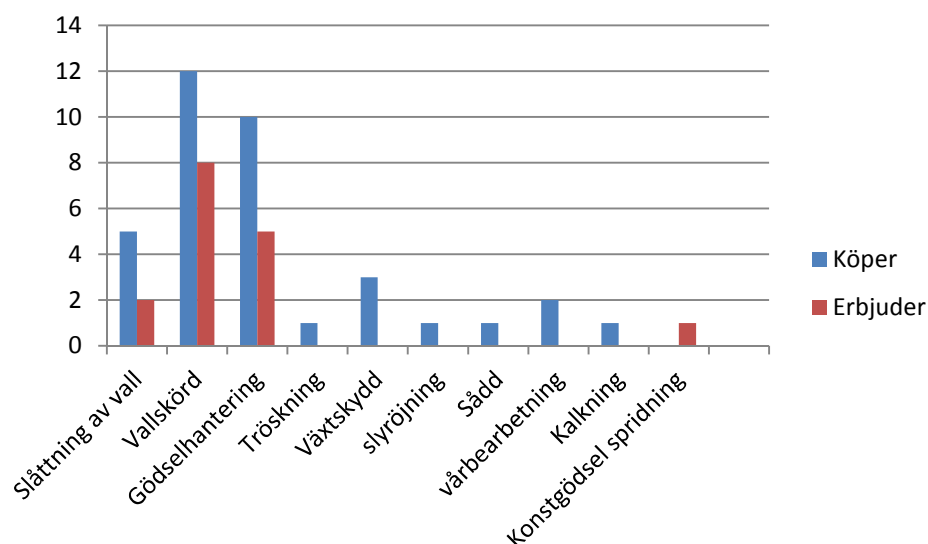

Figur 3 Inställning till Entreprenadtjänster

6.9 Vilka tjänster använder sig företagarna av?

Hur fördelar sig tjänsterna som företagarna antingen köper eller erbjuder bland de svarade? Det man kan direkt konstatera från svaren är att många företagare både köper och erbjuder tjänster.

Som tidigare slutsatser har visat, är mjölk- och nötproduktion stor i verksamhetsområdet. Därmed är det inte förvånansvärt att efterfrågan på gödselhantering och vallskörd är störst och därmed är det flera som erbjuder det också.

Tabell 5 Erbjudan och efterfrågan

6.10 Maskinring Penny i Pedersöre

Jordbruket är en viktig näring för många i Pedersöre. År 2011 behandlade Landsbygdskansliet stödansökningar från 281 gårdar i Pedersöre. Mjolk- eller nötproduktion bedrevs på drygt 52 % av gårdarna. Den totala odlingsarealen var 14 481 ha och medelarealen på gårdarna var 38,10 ha. Drygt 50 % av åkerarealen odlades med vall, korn odlades på ca 28 % av arealen. (Jordbruket)

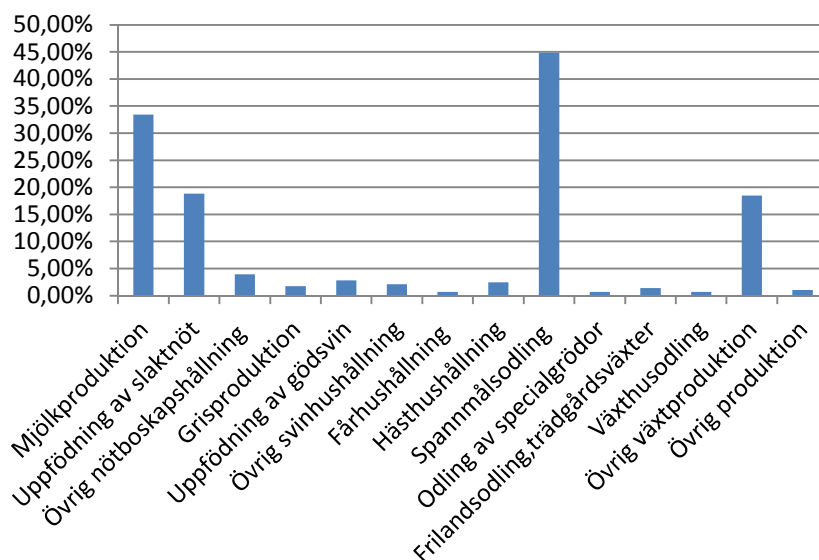

Diagram 7 Produktionsinriktningar i Pedersöre (Jordbruket)

Ålderstrukturen bland de svarade är relativt jämn fördelad, där majoriten uppgav att de är 50 år eller yngre och ca 30 % uppgav att de är mellan 51-70 år. Både nöt- och mjolkproducenter har varit aktivare än övriga näringar på att svara på enkäten, då båda näringarna har drygt 10 procentenheter högre i undersökningen än det generella läget i Pedersöre. Detta ger en antydning om att det är dessa näringar som har insett möjligheten av att dra positiva effekter av maskinringen.

Intresset för att köpa tjänster är störst bland de i åldern 31-40 och intresset är störst bland de i åldern 61-70. Den stora skillnaden för intresset för att erbjuda tjänster bland 61-70 åringar, kan förklaras med ett litet antal svar.

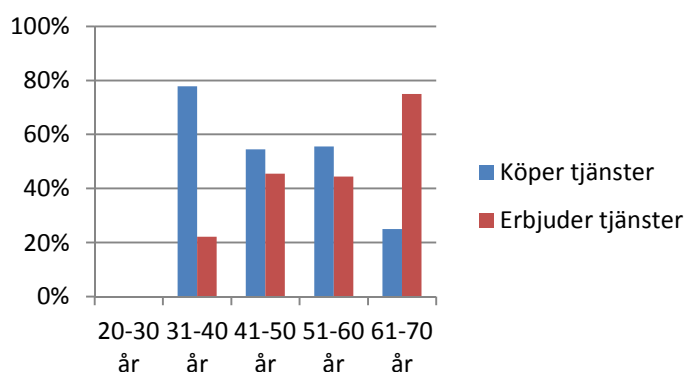
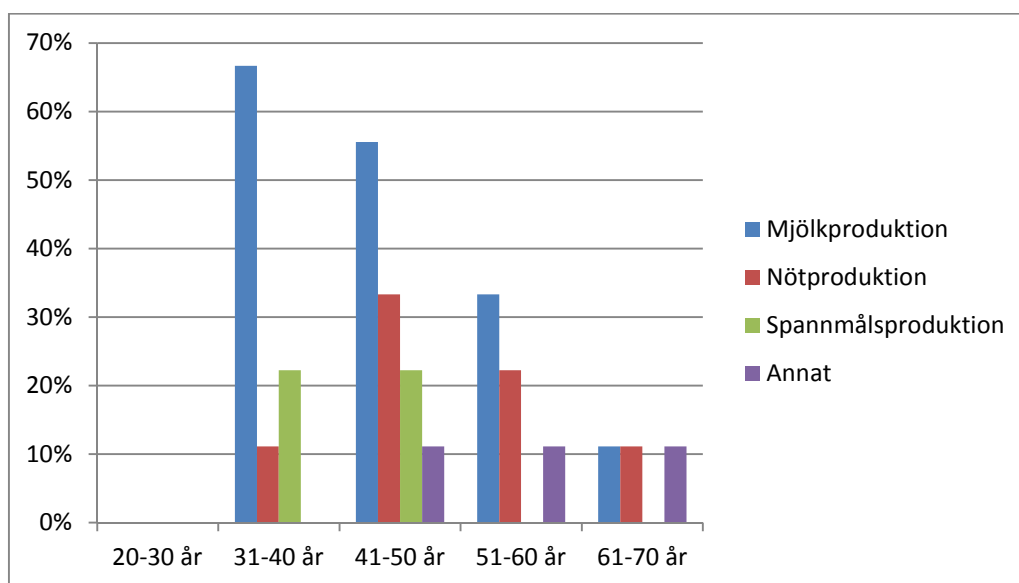

Diagram 8 Fördelning i Pedersöre vid köp och erbjudande av tjänster

Av dem som svarade i åldern 31-40 år hade 67 % mjölkproduktion och 11 % nötproduktion, kombinerat med ett stort intresse för att köpa entreprenadtjänster, där företagarna hade svarat att de köper entreprenadtjänster i samband med vallskördar.

Majoriteten av mjölkproducenterna i intervallet 41-50 år köper entreprenadtjänster och då främst skörd av vallar och gödselspridning och nötproducenterna erbjuder entreprenadarbeten. Bland de svarade i intervallet 51-60 år, kan man inte se några samband mellan produktionsinriktning och intresset för att erbjuda entreprenadtjänster. Ingen av de svarade hade angett att de köper eller erbjuder skörd av vall.

Figur 4 Produktionsinriktning mellan ålderskategorier

7 DISKUSSION

Det går att ifrågasätta lönsamheten med att äga egen tröska, om man behöver anlita in traktorchaufförer p.g.a. brist på förare, som transporterar spannmålen till torken och övervakar.

Med tanke på att det kanske är främst nöt- och mjölkgårdar som har stora investeringar i både maskiner för att skörda vall och maskiner för att sprida ut stallgödsel är det kanske de som har största möjligheten att få ekonomiska inbesparingar genom att utnyttja sig av maskinringens tjänster och därmed visade större intresse för att delta i undersökningen. Hos grisproducenter är det kanske främst samarbete inom gödselhantering och skördetröskning som är aktuellt.

Det skulle vara intressant att höra vad de andra berörda parterna tycker om entreprenörerna, som företagarna anlitar. Jag antar att de säkert finns fall där grannarna störs när entreprenörer kör t.ex. sent på kvällar eller helger.

Det var svårt att kunna få en matematiskt korrekt medelålder på dem som svarade. I en möjlig fortsättning på denna undersökning skulle man ha fler åldersgrupper med mindre intervall.

En av frågorna i arbetet som jag inte har tagit upp var om gården har anställd arbetskraft. Anledningen är att det är lite av tolkningsfråga om anställd arbetskraft är säsongarbetare, egna barn eller om det konkret endast gäller heltidsanställda. Frågan felställd från början, man borde ha haft säsongarbetare eller egna barn som alternativ.

Med ett betydligt högre deltagarantal skulle man ha haft möjlighet att gå djupare i analyser t.ex. mellan åldersgrupper och inriktningar. Men jag fick konstatera att det är omöjligt att dra några slutsatser när det börjar handla om vad några enskilda medlemmar anser.

Trots att det är många frågetecken kring jordbruket i Finland med hårdnande konkurrens från utlandet och en reform av EU:s gemensamma jordbrukspolitik, har maskinringens medlemmar en positiv bild av att jordbruket i Finland har en framtid

och i synnerhet maskinringen. Det är glädjande att se att dryga 30 % av de svarande ämnade öka sin produktion de närmaste fem åren och dryga 40 % tänkte bibehålla nuvarande verksamheten.

Som jag misstänkte när jag började planera denna undersökning och diskuterade med verksamhetsledaren, är det nog mjölk- och nötproduktionen som är den drivande kraften i maskinringen. Det verkar som att det kommer att förbli så med många mjölkgårdar som planerar att förstora. Därmed blir frågorna kring hur de skall lösa vallskördandet och också arbetskraftsfrågan viktiga.

Det var lite synd att inga grisproducenter hade svarat på undersökningen, det skulle ha varit mycket intressant att se vilka tjänster de använder och kanske framförallt hur de ser på framtiden. Särskilt med tanke på att lönsamheten inom grissektorn har varit dålig en längre tid och inte verkar bli bättre på kortsikt.

Jordbrukarna ser en positiv utveckling på maskinringen de närmaste åren, men maskinringens framtid hänger på att medlemmarna är solidariska och fortsätter att fakturera via maskinringen. Utvecklingsmöjligheterna i maskinringen är främst hos spannmålsproducenterna med en utveckling i vårbruksarbeten och tröskning.

8 KÄLLFÖRTECKNING

Aaltonen, R. & Heikkilä, H.(2012) *Entreprenadtjänster, Vasa, Proagria*

Aaltonen, R. & Heikkilä, H.(2012) *Entreprenadtjänster, Vasa, Proagria* Tabell, Med vilken bruksmängd är de egna maskinerna förmånligare än entreprenörer, (s. 93)

Andersson, P-E (1995) Nu bildas Maskinring för Pedersöre, Nykarleby, Jakobstads Tidning 18.2.1995

Eskola, R & Louhelainen, K & Pyykkönen, M. (2006) Riskhantering på gårdsbruk, Jakobstad, Proagria

"Finlands officiella statistik": Lantbruksregister - Lantbrukets struktur 2010, Helsingfors: Delegationen för Finlands officiella statistik (Hämtad: 14.3.2012).

<http://www.maataloustilastot.fi/sv/tilasto/193>

Grunderna i riskhantering för sm-företag och anställda

<http://www.pk-rh.fi/pdf/sv/broschyren-grunderna-i-riskhantering.pdf> (Hämtad: 3.4.2012)

Jokipii, P (2006a) Gårdsföretagets konkurrenskraft, Jakobstad, Proagria

Jokipii, P (2006b) Riskhantering på gårdsbruk, Jakobstad, Proagria

Jordbruket i Pedersöre

<http://www.pedersore.fi/index.php3?use=publisher&id=1529&lang=1> (Hämtad: 7.4.2012)

Jord och Skogsbruksministeriet. Jordbrukare uppmanas till vaksamhet: Enligt kommissionens förslag ska rättigheter till samlat gårdsstöd tas bort och nya skapas.

http://www.mmm.fi/sv/index/amnesomraden/pressmeddelanden/1229_cap_sv.html

(Hämtad: 12.2.2012)

Konerengasyhdistys Masiina ry.

<http://www.konerengas.fi/index.php> (Hämtad: 17.3.2012)

Leppälä, J (2012), Entreprenadtjänster, Vasa, Proagria

Pellervo (2001), KOOOPERATIONEN i SAMMANDRAG år 2001

<http://www.pellervo.fi/fsva/sammandr2001.htm> (Hämtad: 14.3.2012)

Landsbygdens folk 4.3.1995

Maskinring Peny Verksamhetsberättelser (1996-2011)

Maskinring Peny Slutrapport, 1998

Nylands maskinring rf.

http://www.uusimaaseutu.fi/ep/tiedostot/Uudenmaan_konerengas_kutsu_030609_sve.pdf,
(Hämtad: 14.5.2012)

Suutarinen, J & Suokannas, A & Kaihilahti, J & Manninen, E & Kokko, P (2006)

Riskhantering på gårdsbruk, Jakobstad, Proagria

Widjeskog, B, (1994) Maskinringar pressar lantbrukets kostnader, Landsbygdens Folk,
19.11.1994

Wikman, H (1995) Samarbete ger EU-peng, Vasabladet, (23.6)

Bilaga 1

1. Hur använder Ert företag främst Maskinring PENYs tjänster?

Köp av tjänster
Erbjuder tjänster

1.

b Huvudsakliga tjänsten ni köper/erbjuder

2. Hur många företagare har ert företag?

	1 person
	2 personer
	3 eller flera personer

3. Anställd arbetskraft på gården

	ingen
	1-2 personer
	3 personer

3. Till vilken ålderskategori tillhör Ni? (Kryssa i flera rutor vid flera företagare)

	20-30
	31-40
	41-50
	51-60
	61-70

När blev ni medlem i MrPENY?

	1995-2000
	2001-2005
	2006-2011

Vad är Er huvudsakliga produktionsinriktning?

Nötproduktion
Grisproduktion
Mjölkproduktion
Äggproduktion
Spannmålsproduktion
Annan:

4. Var finns Ert egentliga verksamhetsområde?

Pedersöre
Nykarleby
Kronoby
Jakobstad
Larsmo

Annat, var?

--

5. Hur ser ni på Maskinring PENYs framtid?

Verksamheten kommer att växa och erbjuda tjänster att öka

Instämmer helt
Instämmer delvis
Instämmer inte helt
Instämmer inte alls

6. Bör PENY inrikta sig på andra verksamheter förutom att förmedla maskiner och tjänster?

Ja
Nej

**7a. Om Ni svarade Ja på föregående fråga:
Vad anser Ni att PENY ska inrikta sig på?**

Samköp av foder, kalk m.m
Förhandla fram erbjudanden åt Maskinring PENYs medlemmar

**7b Ni svarade Nej på fjärde frågan:
Varför bör PENY inte inrikta sig på annan verksamhet?**

8 Hur tror Ni att er verksamhet ser ut om fem år?

Köp av tjänster, kommer att:
Erbjudna tjänster, kommer att:

Minska

Tror Ni Er produktion kommer att ändra de 5 närmaste åren?

Ja, vi kommer att öka vår nuvarande produktion
Vi kommer att bibehålla vår nuvarande produktion
Vi kommer att minska vår nuvarande produktion
Nej, vi kommer att byta produktionsinriktning

**Om NI tror att NI kommer att byta produktionsinriktning:
vad tror Ni att ni kommer att byta till då?**

9 Anser Ni att entreprenörerna Ni har haft har varit kompetenta?

Ja
Delvist
Nej

Vid nej svar: vad har Ni haft för problem med entreprenörerna?

10. Vad anser Ni att entreprenörerna bör förbättra?

Punktlighet
Följa direktiv
Annat

11. Brukar Ni föredra särskilda entreprenörer?

Ja	<input type="text"/>
Nej	<input type="text"/>

Ja, varför?

Bättre utfört arbete

"Känt folk"

Enklare välja tidpunkt

Annan, motivering:

<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
<input type="text"/>
